

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. XVI. Corollaria practica

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

§. XVI.

Corollaria Practica.

54. **C**olligitur primò Prælati ex Officio proinde ex iustitia sub peccato mortali obligatur ad sequentia,

Primò ad procurandum bonum tum spirituale tum temporale Religiosorum; ex spiritualibus debet per se aut ab ipso substitutum Administratorem suis temporibus Sacramenta. Trident. *Sess. 23. c. 1. de reform.* præsertim pestis tempore etiam cum vitæ periculo.

Secundò ad procurandam observantiam Regularem, & Constitutionum Ordinis etiam ad nullam culpam obligantium Sanch. *lib. 1. moral. c. 6. n. 19.* Pelliz. *tract. 3. c. 6. n. 5.*

Tertiò delinquentes subditos Religiosos corripere, & punire, hoc enim est medium necessarium ad Regularem disciplinam, imò, & inquisitio morum subditorum, ne ex occultatione maneat delicta impunita. Hic tamen opus est magnâ prudentiâ, nè Prælati se reddat exosum, unde *non sit nimius, non sit Zelotypus, & nimis suspiciosus* inquit S. Benedictus *c. 64. Regula sua.* estque etiam S. Thomæ *secunda secunda quest. 33. Art. 2. ad. 4.* Et ibi Cajetanus in fine, ad prudentiam spectat quædam leviora interdum dissimulare, ut postea correctio sit fructuosior.

Quartò ad ejusdem Officium spectat subtrahere suis occasionem propinquam peccandi, atque adeo ministeria talia eis non committere in quibus spectatâ eorum

fragilitate nequeunt esse moraliter liberi à peccato gravi Sanch. *lib. 6. moral. c. 2. n. 53.* qui de matrimonio *lib. 10. Disp. 12. n. 52.* Rectè colligit Prælatum prudenter suspicantem gravem Religiosi excessum posse cum testibus idoneis observare eum ex fine illum convincendi, corrigendi, aut puniendi.

Quintò cum instauratio Regulæ collapsæ, & reformatio morum sit necessaria ad commune Religionis bonum, ex Officio incumbit Prælati obligatio quam maxima abolendi abusus inductos Trid. *Sess. 25. c. 1. de Regul. de modo reformandi vide Pelliz. tract. 1. c. 5. à. n. 5. Sanch. cit. c. 2. Vasq. 1. 2. Disput. 145. cap. 4.*

Media Præcipua sunt oratio mentalis, exacta Regularum omnium observantia, recta Juniorum educatio, electio bonorum Prælatorum (Prælati enim dissoluti disciplinam non audent procurare, ne audiat illud, *Medice cura te ipsum* & Ecclesiast. 10. *Qualis est Rector civitatis, tales & habitantes in ea*) fuga nimie evagationis extra claustra, evitatio familiaritatis sæcularium, restrictio nimiarum exceptionum (hæ enim invertunt Regularem disciplinam; de hoc vide formidabilem casum plurium Religiosorum æternam damnationem propriam attestantium Priori Monasterij apud Deltrium *lib. 6. Disquisitionum Magic. c. 2. Sect. 3.*

H 2

9. 3.

9. 3. inductio vitæ communis in victu, & vestitu, &c.

Quæ temporalia sint ex iustitia præstanda Religiosis. Breviter constat ex n. 47. hæc obligatio cessat respectu legitime ejectorum etiam Sacerdotum, aliàs commodum reportarent ex delicto; hinc plures è Societate Sacerdotes dimissi prætendentes postmodum alimenta ab eadem, causâ suâ ceciderant etiam in curia Romana, si tamen Apostata, aut fugitivus captus ab aliquo reducat, debet Religio expensas refundere titulo utilis negotiorum gestoris Sanch. c. 9. n. 22. id ipsam ampliã ad eum, qui pœnitentia ductus redit sponte, si enim Religiosus prævenit obligationem Religionis obligatæ ad eum inquirendum, ac revocandum.

Item tenetur Religio Religiosum apud infideles captivum redimere si potest expensis moderatis, secùs immoderatis Pelliz. tract. 3. c. 6. n. 35. monens hac in re potius debere Religionem abundare, quam deficere attentis circumstantijs personæ, &c. de reliquis patet ex dictis.

55. Colligitur secundò Scholasticos Societatis ad tempus retinentes dominium non posse uti rebus suis sine Licentia Superioris citra violationem paupertatis, ita Gregor. 13. in Constit. Ascendente Domino. Postquam dixit eos retinere dominium subdit. *Etenim tamen quantum ad illorum usum Religiosum paupertatem servant, neque ulla re tanquam propria sine Superioris facultate uti possunt.* Ideò dicuntur, non posse, inquit Soarez, tom. 3. de Religiosis. Tract. 3. lib. 4. c. 6. n. 2. Quia agerent contra Religiosam paupertatem, & n. 3. subjungit formalia Congregationis quintæ Genera-

lis Can. 7. *Qui post tria emissa vota substantialia res suas distribuit, vel illis se abdicat sine superioris facultate facit contra votum paupertatis.* Adidit n. 4. hoc esse ex genere suo peccatum mortale, sed quia res, quæ expeditur non est Religionis, sed propria, & quia non delinquitur usurpando & retinendo, quod magis paupertati repugnat, quam abdicatio, ideò major quantitas requiritur ad peccati gravitatem. Et cum non Superioris iudicium sed voluntas reponat distributionem in materia voti: hinc etiam Superior iudicaret aliquam dispositionem meliorem eâ, in quam subditus inclinat, hanc amplectendo, licet imperfectius operetur, non tamen peccat contra votum paupertatis, prout peccaret, quando Superior non tantum iudicat, sed etiam vult illa fieri, quod est melius in tali materia, tunc enim jam urget necessitas voti cum usus bonorum prohibitus usurperetur.

Rursus si dubium est, an bona sint consanguineis distribuenda, & Superior statuatur, ut id fiat secundum formam Constitutionum designando duos, aut tres viros prudentes, quorum iudicium Religiosus sequatur, hic pariter tenebitur ex vi voti paupertatis illum distributionis modum observare, quæ omnia tradit cit. Suarez n. 5.

Dices: ergo Societatis Scholasticus sine alia Licentia particulari potest licetè pro sua devotione distribuere saltem in pia, & tanta opera v. g. in pauperes, hospitalia, &c. quia ad hoc faciendum habere videtur Universæ Societatis voluntatem Exam. Generalis c. 4. §. 1. Quin aliquid sit præscriptum circa modum observandum inter ipsos pauperes, neque Superiori

riori commissum est circa hoc quidquam, sed totum devotioni donantis, proinde etsi ille veller ita fieri, non faciet ejus voluntas tunc spectare materiam ad votum paupertatis E. g. ut si designaret subdito certum pietatis opus, v. g. ut det sua Societati nolens Societati dare non videretur peccare contra votum paupertatis. *Resp.* Cum Suarez à n. 6. hanc objectionem fusè prosequente & dico cum eodem n. 10. illationem fuisse probabilem ante citatum canonem 7. Congregationis 5. qui cum, aut novum jus in Societatem hac in parte introducat, aut vetus autoritative declaret dicendum est simpliciter, ac sine ulla distinctione piorum operum, aut profanorum quod foret illicita contra votum paupertatis distributio in quavis opera, si fiat absque directione Superioris saltem præsumpta. Est igitur consensus Superioris necessaria conditio, ne distributio talis sit sacrylega contra votum paupertatis, neque verba illa Constitutionis *pro devotione sua* (in quibus totum robur factæ illationis est situm) repugnant decreto allegato *Congregat. quinta.* Quia non excludunt præviam Licentiam Superioris ad Generaliter disponendum, sed excludunt necessitatem Licentiæ peculiaris ad piè disponendum, vel ad disponendum in hac vel illa pia opera.

56. Colligitur tertio Religiosum peccare contra votum paupertatis sine Licentia rem pretio æstimabilem accipiendo, retinendo, absumendo, donando occultando, &c. quia votum interdicat omnem usum dominij absque Licentia Superioris secundum omnes, imò etiam cum Licentia usum superfluum, &c. per n. 48. quare reus est Sacrylegij accipiens pecuniam ab amico etsi eam compararet libros,

eòsque palam exponat, incorporatque Monasterio, quia pecunia acceptata statim acquiritur Monasterio per n. 32. 34. & 37. ergo nequit expendi in libros sine Licentia Superioris Lugo *Disput. 3. n. 153.* ampliatis numero 156. Ad accipientem cum Licentia librum sed occultantem, ut inveniri nequeat; sic enim intenditur libri possessio independens à nutu Superioris.

Item peccant Religiosi res usui suo concessas sine Licentia saltem tacita invicem mutuando, aut commodando, usufruarius enim nequit concedere usum rei permissæ, ut habetur, *institutionum de usu & habit. §. 1. & 2.* in rebus autem parvis, & crebro occurrentibus censetur esse facultas tacita, & Generalis saltem ad tempus breve Sanch. *lib. 7. c. 19. n. 65.*

57. Colligitur quarto Peccare Religiosum contra votum paupertatis res ad usum sibi concessas transferendo de loco uno ad alium absque Licentia, nisi contraria consuetudo vigeat sine contradictione Superioris. Item si sibi appropriet aliquid ex bonis communibus Monasterij, sive esculenta, sive poculenta, sive alia utensilia Less. *lib. 2. c. 41. n. 78.* nisi ea injustè deneget Superior Fagundez *lib. 7. in Decalogum c. 5. n. 38.*

Quid si esculenta, & poculenta offerantur ab externo præsertim pretiosa ea absumens sit ne reus voti paupertatis, negat Lugo *Disput. 2. n. 51.* Ex hoc principio, quod absumens cibos se solum habeat passivè, offerens verò activè absumendo illos per os Religiosi, velut suum instrumentum, sicut si per manus Religiosi projiceret gemam pretiosam in Mare. Sed hæc sententia à cæteris merito reprobatum (estque sententia hæc prohibita do-

ceri in nostris Scholis per n. 398.) cum in morali aestimatione non Dominus comodat, & alatur, sed Religiosus, ipsèque Lugo paupertatis reum damnat. cibos apud se retinentem (estò protestetur Dominus se eorum dominium retinere apud se) ita ut jis Religiosus utatur in cella sua. Nominè Domini, econtra in projectione gemmæ in morali aestimatione censetur se habere Religiosus merè passivè, etsi physicè se habeat activè.

58. Colligitur quintò non esse contra votum paupertatis ad petitionem alterius, acceptisque ab eo coloribus pingere illi pretiosam Imaginem, sic enim operam solùm suam impendit alteri, quod non est contra votum, cum nihil sibi sed alteri acquirat, oppositum dic de Imagine picta ad nullius instantiam, talis enim acquiritur Monasterio, consequenter nequit donare Lugo *Disput. 3. n. 14.*

Quid licite citra læsionem paupertatis expendere possint Religiosi æconomi, Procuratores, & Administratores temporalium attendenda est voluntas Superioris aut Ordinis, aut consuetudo recepta, quam si excedant, peccant contra vota ex S. Thoma 2. 2. q. 32. Art. 8. in corp.

Est autem communis consuetudo Religiosos studentes, Peregrinantes, aut negotij gratia extra claustra Constitutos moderatas facere Eleemosynas, ac donationes, nempe juxta statùs sui conditionem Lugo n. 167.

Hinc si Religiosus emit cum Licentia Superioris quædam solita alijs distribui, ut Imagines, Cruces, Rosaria, &c. hoc ipso quod Superior dederit facultatem pro jis comparandis, etiam indirectè dedit facultatem eadem donandi, Sanch. *lib. 7. c. 19. n. 70.*

Item Generaliter potens ex Licentia dare, & accipere potest vi ejusdem Licentia etiam emere, & vendere (nisi specialis appareat turpitudine in tali venditione, unde habens facultatem distribuendi Imagines, &c. non potest vendere) quia venditio & emptio nihil est aliud, quam datio, & acceptio limitata, nempe sub conditione pretij Lugo n. 159. rectè monens eum, qui habet facultatem solùm dandi vendere non posse, quia venditio continet etiam, acceptionem pretij, quæ non est datio.

An Licentia dandi uni concessa eo ipso etiam sit Licentia accipiendi in alijs ejusdem Prælati subditis, dubitari potest? *Resp.* De rigore juris non posse affirmari, cum liberum sit Superiori auferre impedimentum, nempe defectum Licentia ex parte unius, non alterius, aliàs dispensans cum habente votum castitatis ex fine contrahendi matrimonium, hoc ipso dispensaret cum alijs in voto castitatis ut cum eodem contrahant. Quare hac in re debet mens Superioris explorari: Declaravit autem P. Mutius Videlescus Generalis Societatis pro suis apud Lugo n. 165. quod habitâ Licentia in uno ad dandum sit etiam in altero Licentia acceptandi, & econtra dummodo fide bonâ procedatur.

59. Colligitur ultimo Religiosum non esse reum Sacrylegij contra votum paupertatis in usu rerum, circa quem se habet vel physicè vel in morali aestimatione merè passivè velut purum alterius instrumentum (quia sic physicam facultatem non extendit ad aliquid, ad quod haberet ligatum vinculo proprietatis alterius Superioris voluntate) ut si secularis accendat ignem ad Religiosum Calefaciendum, aut quid odoriferum pretiosum ad recrean-

recreandum ejus olfactum, aut exhibeat spectaculum pretio dignum, aut vehat secum in curru, aut si per manus Religiosi projiceret gemmam pretiosam in Mare, hoc casu Religiosus in consideratione physica non habet se merè passivè, at benè in æstimatione morali, cum moraliter seu Prudentum judicio perinde sit, ac si Dominus ipse gemmam abjiceret. Idem est, si Dominus dat Religioso pecuniam, quam reddat tertiæ personæ sine utilitate in ipsum redundante, aut Nomine Domi-

ni largiatur pauperibus; censetur enim purum Domini instrumentum; e contra quando Religiosus se non habet, aut physicè, aut moraliter merè passivè, neque ut purum instrumentum circa aliquas operationes, sed eas in commodum suum vertit per activnem, in qua in morali æstimatione sed habet activè, peccat contra votum paupertatis, qualiter diximus paulò antè se habere Religiosum sine Licentia prandentem apud sæcularem,

§. XVII. Dissertationis I. Articuli VI.

Quinque sequelæ contra votum paupertatis & totidem Propositiones de paupertate in Societatis Scholis doceri vetitæ.

DE his sequelis & propositionibus vide à num. 393.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

De Beneficiatorum Dominio.

§. I.

De Triplici genere bonorum Clericorum.

60. **C**lericorum bona sunt Triplicia: Primò Patrimonialia ut acquisita titulo hæreditatis, Artis, Laboris, Contractus, &c. Secundò quasi Patrimonialia, quæ Clericis in fidelium gratiam occupatis dantur non tanquam fructus beneficij, sed ut merces laboris E. g. pro lectione Missæ, Concione,